

Halvårsrapport 2018

Konsernrevisjonen Helse Sør-Øst

Orienteringssak til
styret i Helse Sør-Øst RHF
13. september 2018

Innholdsfortegnelse

1.	Innledning	3
2.	Utførte revisjoner - Pasientbehandling	3
2.1	Ad hoc-revisjoner av avtalespesialister innenfor øyefaget	3
2.2	Likeverdige og forutsigbare helsetjenester – BUP	4
3.	Utførte revisjoner – Informasjonssystemer, økonomi og HR	5
3.1	Forvaltning av programvarelisenser	5
3.2	Vold og trusler mot helsepersonell	6
4.	Status for gjennomføring av revisjoner i 2018	7
5.	Internrevisjonstjenester til andre virksomheter	7

1. Innledning

Konsernrevisjonen Helse Sør-Øst RHF er en uavhengig og objektiv bekreftelses- og rådgivningsfunksjon. Vårt formål er å bistå styret og ledelsen ved det regionale helseforetaket og ved helseforetakene med å utøve god virksomhetsstyring. Dette utføres ved å vurdere foretakenes prosesser for virksomhetsstyring, risikostyring og intern styring og kontroll.

Hensikten med denne rapporten er å informere styret i Helse Sør-Øst RHF om resultatene fra gjennomførte revisjoner og om status på konsernrevisjonens arbeid sett opp mot revisjonsplan for 2018.

2. Utførte revisjoner - Pasientbehandling

Revisjonsområdet omhandler pasientforløp innenfor somatikk og psykisk helsevern. Dette omfatter prosessene fra det tidspunktet pasienten kommer inn til spesialisthelsetjenesten, enten som elektive eller øyeblikkelig hjelp, og til pasienten er skrevet ut fra spesialisthelsetjenesten.

2.1 Ad hoc-revisjoner av avtalespesialister innenfor øyefaget

Lange ventetider i helseforetakene for operasjon ved går stær medførte at det for noen år siden ble etablert avtaler med avtalespesialister innenfor øyefaget. Over tid har Helse Sør-Øst RHF mottatt informasjon som indikerer risiko for uberettiget vikarbruk blant avtalespesialister. Risikoen er at spesialister lar vikarer stå for kirurgien på permanent basis, og at spesialistene samtidig krever refusjon i sitt navn. Etter gjeldende avtaler skal bruk av vikar kun erstatte fravær i spesialistens praksis, og kan ikke benyttes for å øke aktivitet i praksis og utvide virksomheten.

Revisjonsutvalget har godkjent at konsernrevisjonen gjennomfører to ad hoc-revisjoner i 2018.

Revidert enhet	Status	Styrebehandling
Avtalespesialist Bærum	Gjennomført	Ikke aktuelt
Avtalespesialister Oslo	Pågår	Ikke aktuelt

Målet for revisjonene har vært å undersøke om bruken av vikarer ved øyelegesentrene har vært i strid med gjeldende avtaler og hvorvidt det har blitt fremmet krav om refusjoner fra avtalespesialister i strid med gjeldende regelverk.

Konsernrevisjonen har avsluttet revisjonen av en avtalespesialist. Vi kunne ut fra våre undersøkelser ikke se at det forelå brudd på avtalene knyttet til regelverket for bruk av vikarer. Videre viste revisjonen at innsendte refusjonskrav bygget på utførte operasjoner og at det er benyttet godkjente vikarer.

Det var ikke innenfor rammene av revisjonen å vurdere spesialistens faglige kvalifikasjoner. Revisjonen viste imidlertid at spesialisten over lang tid hadde leid inn en annen fagspesialist som supervisor. Det fremstod som at spesialisten var avhengig av denne støtten for å utføre kirurgi. Konsernrevisjonen anbefalte derfor Helse Sør-Øst RHF å vurdere om de faglige forutsetningene for en avtale var tilstede. Spesialisten valgte etter revisjonen selv å avslutte sin avtale med Helse Sør-Øst RHF om øyekirurgi.

2.2 Likeverdige og forutsigbare helsetjenester – BUP

Konsernrevisjonen har tidligere undersøkt hvordan enheter innen VOP arbeider med å sikre pasienter likeverdige og forutsigbare helsetjenester. Revisjonene har avdekket svakheter som medfører ubegrunnet variasjon i hvilken helsehjelp den enkelte pasient mottar. Dette gjelder både ved vurdering av henvisninger og med hensyn til hvilket utrednings- og behandlingsforløp den enkelte pasient får.

Det er i 2018 planlagt med 2-3 revisjoner innenfor BUP, hvorav en hittil er utført.

Helseforetak	Status	Styrebehandling av revisjon
Akershus universitetssykehus HF	Gjennomført	Ikke fastsatt
1-2 helseforetak – ikke fastsatt	Planlagt høst 2018	-

Målet har vært å kartlegge og vurdere hvordan Akershus universitetssykehus HF sikrer etterlevelse av pasient- og brukerrettighetsloven, og at pasientene gis likeverdige og forutsigbare helsetjenester.

Revisjonen har vist at Divisjon psykisk helse har etablert føringer for rettighetsvurderinger. Pasientene får riktig informasjon til riktig tid, og helsehjelpen starter til riktig tid. Det er innført tiltak for å forberede innføringen av pakkeforløp høsten 2018. Konsernrevisjonens overordnede vurdering er likevel at Divisjon psykisk helse bør styrke arbeidet med å sikre likeverdige og forutsigbare pasientforløp:

- Hvem som kan utføre rettighetsvurderinger bør avklares
- Dokumentasjonen av rettighetsvurderingene bør styrkes
- Opplæring og oppfølging vil kunne styrke prioriteringspraksisen
- Systematisk oppfølging av pasientforløpene kan gi mer forutsigbar og likeverdig helsehjelp

Avdeling barn og unges psykiske helsevern (ABUP) har en praksis der enhetsledere og deres stedfortredere vurderer henvisninger. Ikke alle er psykiater eller psykologspesialist. Vi vurderer at dette ikke er i tråd med nasjonale føringer, og at dette kan gi risiko for at alle forhold ved pasientens helsetilstand ikke blir tilstrekkelig vektlagt.

Det er stor variasjon i dokumentasjonen av rettighetsvurderinger. Manglende dokumentasjon gjør det vanskelig å vite hva som er vektlagt, og reduserer pasientenes muligheter til å ivareta sine rettigheter.

Det gis i liten grad opplæring i prioritering av henvisninger. Dette gir risiko for ulik forståelse av kriteriene for helsehjelp. ABUP følger opp frist for henvisninger og andel avslag. Utover dette er det lite systematisk oppfølging av rettighetsvurderingene. Dette gir risiko for at uønsket praksis ikke fanges opp.

Analyser viser forskjeller i hvilken helsehjelp pasienter innenfor samme diagnosegruppe mottar. Dette gjelder både varighet, antall konsultasjoner og hyppighet på disse. Pasientene vil ha ulike behov for helsehjelp. Det er likevel et potensial for å bruke styringsdata for å belyse eventuell uønsket variasjon.

3. Utførte revisjoner – Informasjonssystemer, økonomi og HR

Området dekker styring av personell- og økonomiressurser. Det er planlagt med fire ulike revisjoner innenfor revisjonsområdet, hvorav to er gjennomført i første halvår.

3.1 Forvaltning av programvarelisenser

Sykehuspartner HF har et ansvar for å forvalte programvarelisenser på vegne av foretaksgruppen. Foretaket forvalter service- og vedlikeholdsavtaler med årlige lisenskostnader på ca. 400 millioner kroner. Sykehuspartner HF har planlagt og igangsatt flere tiltak for å etablere en hensiktsmessig forvaltning. Konsernrevisjonen gjennomførte en revisjon på området våren 2017. Planlagte aktiviteter i Sykehuspartner HF var på dette tidspunktet ikke kommet langt nok til å gjennomføre hele revisjonen, slik at det ble avtalt å revidere utestående områder i 2018.

Helseforetak	Status	Styrebehandling av revisjon
Sykehuspartner HF	Gjennomført	5.8.2018

Konsernrevisjonen har i 2018 undersøkt om de planlagte tiltakene vil gi et helhetlig system for forvaltning av lisenser som vil sikre forutsigbarhet i lisensvolum og –kostnader, og som vil bidra til optimalisert lisensbruk innenfor hele foretaksgruppen.

Revisjonen viste at Sykehuspartner HF er i gang med å gjennomføre de planlagte tiltakene for økt styring og kontroll på lisensområdet, men at noen tiltak gjenstår. Sykehuspartner HF har prioritert å først etablere et lisensregnskap for de mest sentrale leverandørene. Dette har resultert i bedre kontroll over kostnadene til lisensiert programvare på infrastrukturen og redusert risikoen vesentlig for uforutsette utbetalinger.

Fortsatt gjenstår å realisere tiltak for å heve prosessene til et nivå som kan gi optimalisert lisensiering. Konsernrevisjonens overordnede vurdering er at det gjenstående arbeidet med lisensforvaltningen bør styrkes på følgende områder:

- Definere et helhetlig målbilde
- Forsterke styring og rapportering
- Ferdigstille og integrere prosesser

Aktiviteter, ambisjonsnivå og omfang av lisenstyper er ikke definert inn i et omforent målbilde for lisensforvaltningen. Det foreligger heller ikke en tidsplan for realisering av målbildet. Dette gir økt risiko for målforskyvelse og gir et svekket grunnlag for effektiv styring.

Dagens plan synes ikke tilstrekkelig som et verktøy for hensiktsmessig styring og rapportering av utviklingen for å heve Sykehuspartner HF til et nivå som vil gi optimal lisensbruk.

Sykehuspartner HF har en kompleks virksomhet med mange miljøer som skal samhandle, og den gjensidige avhengigheten er stor. Dette innebærer at prosessene må være satt i system med avklarte roller og aktiviteter. Arbeidet med å utforme prosesser der lisenser inngår har vært omfattende, men er fremdeles ikke ferdigstilt.

3.2 Vold og trusler mot helsepersonell

Tiltakende alvorlige hendelser den siste tiden viser at helsepersonell ikke har hatt tilstrekkelig beskyttelse fra pasienter som er til fare for seg selv og andre. Helsepersonell i psykisk helsevern har forhøyet risiko for å bli utsatt for trusler og vold i løpet av arbeidskarrieren.

Det er planlagt med to revisjoner i 2018, hvorav en revisjon ved Sørlandet Sykehus HF er gjennomført.

Helseforetak	Status	Styrebehandling
Sørlandet sykehus HF	Gjennomført	8.11.2018
Sykehuset i Vestfold HF	Planlagt høst 2018	-

Revisjonen har undersøkt om helseforetaket har iverksatt hensiktsmessige tiltak for å forebygge og følge opp, samt tilrettelegge for læring etter alvorlige hendelser.

Konsernrevisjonens overordnede vurdering er at Sørlandet sykehus HF har iverksatt hensiktsmessige rutiner for å forebygge alvorlige hendelser. Helseforetaket har god oversikt over risikoene. Ansatte som blir utsatt for vold og trusler blir ivaretatt av ledere. Det er likevel et behov for å styrke arbeidet med oppfølging etter alvorlige hendelser, og det bør etableres et system som sikrer læring og forbedring etter hendelser som oppstår. Vurderingen begrunnes med følgende:

- Helseforetaket har etablert god oversikt over risikobildet
- Oppfølgingen etter uønskede hendelser i Klinikk for psykisk helse er lite systematisk
- Lærings- og forbedringsarbeidet er ikke satt i system

Helseforetaket har gjennom prosjektet «Pasienter med voldsrisiko» gjennomført risikovurderinger i de fleste enheter. Med denne kartleggingen har helseforetaket et godt grunnlag for videre forbedringsarbeid.

Våre undersøkelser tyder på at ansatte i Klinikk for psykisk helse blir ivaretatt gjennom samtaler med leder etter alvorlige hendelser. Den videre oppfølgingen fremstår imidlertid som noe mindre strukturert. Vår gjennomgang av avviksmeldinger viser at enhetene i liten grad har utformet tilstrekkelige tiltak for å redusere risikoen for gjentagende hendelser. Videre viser testingen at akuttenhetene klassifiserer hendelser med en lavere grad av alvorlighet enn prosedyrene tilsier. Dette kan forstås slik at disse har utviklet en forhøyet toleranse for å bli utsatt for vold og trusler.

Helseforetaket har data som gir oversikt over utviklingstrekk i meldte alvorlige hendelser som involverer ansatte. Vi ser imidlertid ikke at denne informasjonen anvendes systematisk til lærings- og forbedringsarbeid. Videre har konsernrevisjonen ikke funnet at reviderte enheter har utarbeidet årsaksanalyse etter uønskede hendelser som involverer ansatte.

4. Status for gjennomføring av revisjoner i 2018

Revisjonsplanen for 2018 inneholder revisjoner innenfor ulike temaer. Tabellen under viser status for gjennomføringen av revisjoner fordelt på avsluttede, pågående og planlagte revisjoner. Konsernrevisjonen gjennomfører for tiden flere ad hoc-revisjoner, og vil derfor utføre revisjoner av færre helseforetak enn planlagt innenfor enkelte temaer i 2018.

Rapport	Revisjon	Helseforetak	Rapport sendt til Helseforetak
1/2018	Ad hoc-revisjon av helseforetakets håndtering av pasientsak	SUN	Revisjon pågår
2/2018	Ad hoc-revisjon av avtalespesialister innenfor øyefaget	Avtalespesialist Bærum	12.6.2018
3/2018	Forvaltning av programvarelisenser	SP	16.5.2018
4/2018	Uønsket variasjon i helsehjelp	SØ	Revisjon planlagt høst 2018
5/2018	Vold og trusler mot helsepersonell	SS	15.8.2018
6/2018	Likeverdige og forutsigbare helsetjenester – BUP	Ahus	27.8.2018
7/2018	Ad hoc-revisjon av avtalespesialister innenfor øyefaget	Avtalespesialister Oslo	Revisjon pågår
8/2018	Informasjonssikkerhet - GDPR	Alle helseforetak	Rådgivningsoppdrag pågår
-	Vold og trusler mot helsepersonell	SiV	Revisjon planlagt høst 2018
-	Forvaltning av regionale kliniske løsninger	SP, RHF, OUS	Revisjon planlagt høst 2018
-	Bruk av avvik i forbedringsarbeidet	OUS	Revisjon planlagt høst 2018
-	Bruk av tvang i psykisk helsevern	Ikke fastsatt	Revisjon planlagt høst 2018

Tabell 1: Status for revisjoner i revisjonsplan for 2018

5. Internrevisjonstjenester til andre virksomheter

Konsernrevisjonen Helse Sør-Øst leverer etter avtale internrevisjonstjenester til Helseforetakenes senter for pasientreiser ANS og til Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet. Det er ikke gjennomført nye revisjoner i første halvår.